

© Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopy, microfilm of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Alle personages, toestanden, gebeurtenissen en instellingen in deze roman zijn louter denkbeeldig. Elke gelijkenis met de werkelijkheid berust bijgevolg op het toeval.

*In gewissen Sinne wäre also die Seele
jenes wunderbare Gefäß, dem die 'Oueste'
gilt und die lebenspendende Kraft
innewohnt, dessen letztes Geheimnis aber
nicht enthüllt werden kann, sondern
sets verborgen bleiben muß, weil sein
Wesen Geheimnis ist.*

Marie-Louise von Franz

Inleiding

Ik zit nou al heel wat jaartjes in de psychiatrie. Onder behandeling van een psychiater heet dat. Ook wel ambulante of extramurale zorg genoemd. Ik ben een oude rot in het vak. Het is tijd om de balans op te maken. Daarom de titel: psychiatrie als savoir vivre. Ik wil hier niet spreken over schizofrenie, bipolair, autistisch of een angst- en paniekstoornis. Ik heb het allemaal. Het is maar van welke invalshoek je het bekijkt. Het valt allemaal onder de noemer schizoïde spectrum of schizofreniespectrum een term die wordt gebruikt voor de visie dat de schizoïde stoornis en daaraan verwante aandoeningen een continuüm vormen, waarbij de symptomen als glijdende schaal kunnen

worden beschreven. Het schizoïde spectrum sluit aan op het autismespectrum.

Een begeleider heeft ooit tegen mij gezegd: 'je bent je eigen psychiater.' En gelijk had ik. Door diagnoses en misdiagnoses heb ik me heen geworsteld. Totdat ik tot de conclusie kwam dat ik gewoon hoogbegaafd was. Zo hoogbegaafd dat ik gek was. Dat was een complicerende factor in mijn genezingsproces, omdat ik 'gewone' dingen niet kon doen. Een voorbeeld is mindfulness. Ik zat binnen de kortste keren te achterhalen wie dat bedacht had en waar dat vandaan kwam. Totdat ik ontdekte dat het zen boeddhistische meditatietechnieken waren. En dan weet ik genoeg. Dan hoeft het voor mij niet meer en zegt ik: 'toedeloë.'

'Je past nergens in', zei m'n baas ooit en daar had ik gelijk in. Voor hoogbegaafden is er geen plaats in deze maatschappij. Ze worden miskend en onderkend en hun probleem wordt afgedaan als een of andere psychische stoornis, schizofrenie of zo iets. Als er maar een labeltje aan hangt, of beter gezegd een sticker op het voorhoofd. Nee, na al die jaren zeggen die stickers mij niets meer. Mijn radar staat te scherp afgesteld. Normale prikkels komen bij mij extra hard binnen. Prikkels van lawaai en licht. Het is moeilijk ze te verwerken. Dat is wat ik

elke dag doe: het constant verwerken van al die vele prikkels die ik binnen krijg.

Volgens 'Hoe te leven met schizofrenie' van Flip Schrameijer (2005) is bij schizofrenie het vermogen om automatisch een keuze te maken uit alle informatie die ons bereikt, gestoord. Het filter dat bescherming biedt aan een stortvloed van indrukken is defect. Het effect is dat de patiënt zich bij tijden overspoelt voelt door wat ik allemaal ziet en hoort. Ook weet ik niet welke van deze indrukken belangrijk zijn en welke niet.

Het proces van betekenis geven, van het verbanden leggen, raakt bij iemand die psychotisch is in de war. Er worden totaal nieuwe betekenissen aan dingen gegeven. Deze betekenissen zijn niet alleen heel anders, maar vooral ook veel intenser en belangrijker dan men zich in het normale leven kan voorstellen.

Hierdoor worden er ook abnormale verbanden tussen gebeurtenissen gelegd, die voor anderen moeilijk of niet te begrijpen zijn. Met name betrekken patiënten nogal eens dingen op zichzelf die in feite niet met hen te maken hebben.

Dopamine is een stof die in de hersenen zorgt voor het overbrengen van informatie van de ene hersencel naar de andere. Van dergelijke stoffen komen er in de hersenen vele voor. Men noemt deze stoffen 'neurotransmitters'. Er zijn

verschillende redenen om aan te nemen dat dopamine iets te maken heeft met de verschijnselen van schizofrenie.

Flip Schrameijer / Hoe te leven met schizofrenie. Olympus - Amstel Uitgevers BV, 2005.

1.

Ik zwom mijn baantjes in het buitenbad. Zoals gewoonlijk kreeg ik van m'n baas zwemverlof. Dan kon ik het eerste in het bad zijn. Het ging pas open om 10:00u. Totdat me wat inviel. Die stem? Die omroepster die kende ik. Het was de stem van Kirsten Paulus waar ik nog mee in de klas had gezeten op het Albert Schweitzer scholengemeenschap te Geleen. Nu oproepster bij L1. Meteen gingen m'n gedachten terug naar de jaren tachtig. Naar Love is a battlefield/Pat Benetar, Kids in America/Kim Wild, 99 luftballons/Nena, Bird of paradise/Snowy white, Africa/Toto. De Police was volop populair, U2 en Dire Straits moesten nog groots worden. Herinneringen gingen terug naar de dansschool Rien & Betty Decker in Genhout met de liedjes: I'm in the mood for dancing/the Nolans, I save the day/Roberto Jacketti & the Scooters, Papa was a poor man/Jack Jersey, Wake me up before you go go/Wham en Hot shot/Karen Young.

In die tijd zat ik ook bij een jongerenkoor en na afloop van de repetitie gingen we altijd bij iemand thuis muziek maken: Fiddle and drum/Joni Mitchell & Glen McDonald, Castles in the air en Vincent/Don McLean, Dust in the wind/Kansas, The morning after/Maureen McGovern, Streets of London/Ralph McTell, Susanne/Leonard Cohen, Top of the world/the Carpenters en New world in the Morning/Roger Wittaker, songs from Allan Taylor, etc. Ik zat diep in de dans- en muziekszene.

2.

Ik ging weer terug in de tijd en zag me op mijn fietsje vanuit Spaubeek via de Spaubeeklaan, met z'n kastanjabomen, rijden tot aan de Kluis: In 1699 liet prinses Maria-Dorothea van Salm (1667-1732) – die het graafschap Geleen van haar grootvader Arnold V Wolfgang Huyn (+1668) had geërfd – vlak ten noorden van het Sint-Rochuskappeltje een gebouw optrekken, in speklagen, dat zij aan de Heilige Lazarus toewijdde. Het jaar (1699) van deze bouw staat in de ankertjes boven de oostelijke ingang. De Geleners van rond 1700 zeiden, dat dit gebouw *aen de Capel* of *in het Capellerveld* lag. Het lijkt welkhaast uitgesloten, dat dit gebouw als een kluis zou zijn gesticht. Daartegen pleit zowel

de ligging langs de openbare weg alsook het ontbreken van een tuin, die voor een kluizenaar praktisch onontbeerlijk zou zijn geweest.

De keuze van de H. Lazarus als patroonheilige heeft allicht met de functie van dat gebouw in verband gestaan. Deze heilige werd speciaal tegen melaatsheid aan geroepen, melaatsen werden *lazars* en *lazerinnen* genoemd., terwijl een *Lazarushuis* een melaatsenhuis was.

Als wij nu bedenken, dat het Geleens gasthuis, dat eeuwenlang in de Pieterstraat had gelegen, in 1674 was opgeheven, dan dringt zich toch wel heel sterk de indruk op, dat het gebouw van de H. Lazarus uit 1699 als een soort 'quarantaine', het oude gasthuis zou hebben vervangen. Die indruk wordt nog versterkt door de centrale ligging van het nieuwe gebouw binnen het graafschap Geleen. Het gebouw werd in 1722 door één of meer kluizenaars betrokken.

Ik ging zo vaak langs de Kluis dat dit mij niet meer opviel. Vervolgens weer naar beneden naar de Kummenaedestraat om daar rechtdoor te gaan langs het burgemeester Damenpark de hoge eikenbomen van de Irenelaan in. Langs het witgeverfd kassahokje als relict uit vroegere tijden. Linksaf de Hendriklaan in en dan via de Beekhoverstraat en de Kinkenweg naar de Norbertijnenstraat, over de vroegere bedding van

de Keutelbeek of Cötelbeek. Dan weer omhoog naar de Eloystraat en ik was op het ASA (Albert Schweitzer Atheneum). Dat deed ik zo'n beetje elke dag. Jaar-in-jaar-uit.

3.

Verdwaasd dwaal ik door de verlaten straten van mijn geboortebuurt in Spaubeek. Een bijna-agglomeratie van Geleen. Alles gebouwd rond de vroegere kolonie 'de Rinkaove' (de steenfabriek/ringoven). Aangeplakt als een agglomeratie tegen het buurtschap Hobbelrade ligt deze Looiwinkelbuurt. Gebouwd op een trapesiumvormig stratenpatroon rond de 70m. NAP. Afgeleid van het toponiem In den Looiwinkel, gelegen richting Neerbeek. Via een overbruggende i zijn loo=bos en winkel=hoek aan elkaar gekoppeld. Vermoedelijk heeft dit te maken met het Vrouwenbosch. Vroeger diagonaal doorsneden door de Kleinveldjensvloedgraaf. De toegangsweg was vroeger smal tussen café de Witte Hoek en de Vivo, een levensmiddelenwinkel. De Looiwinkelstraat is de belangrijkste weg en de doorgangsweg van de buurt. Hier liggen de jaren 50 en eerder huizen. Wat allereerst opvalt is de grote schuur aan het begin van de Looiwinkelstraat. Gelegen tussen